

על ירגזים ואנשים

שרה ברפמן: לירגזי עלי כד; שיר השירים אשר לו; איורים ועטיפה: אלק בורנשטיין; הוצאת לילך; 1997; 30 עמ'

סיפור פיוטי מיוחד על ירגזי, ציפור־שיר קטנה, יפת־גוונים, אורח־קבע בארצנו. הירגזים חיים יחדיו כזוג נאהבים כל ימיהם.

זוג ירגזים קבעו להם משכן בתוך כד במרפסת, וכך צמח לו סיפור מרתק על אהבה, ידידות, תקווה והתחלה מבראשית.

להלן סיפור המעשה מפי המחברת שרה ברפמן: פעם התגוררנו בצריף קטן, בין בתים רבים, ללא פיסת־ארמה מצמיחה, פרט לאיזודרכת, ורק בשלכת הרעיפו השמים את תכלתם, ומצהלות־הציפורים לא נצטהלו בין ענפי־העצים. יום אחד נטשנו את הצריף ובאנו אל נחלתנו. ומי קידם את פנינו? ציפור־שיר קטנה רבת־יופי ולה "גלימה לימונית עליוה, צחצוחי־שחור בראשה, ולצוארה עניבה שחורה". הירגזי היטיב לשיר והפקיע מגרונו צלצלי־פעמונים, ומאז זכו לשמים נפלאים ולחסדי־האל: לימים נשתבחה האדמה בעצים ובפרחים ובכלי־כסף למיניהם באו להרנין בעלותם ולהקים בו זרע. בווגות באו חזקי וחזקתי, בני הסבכי וזוג הפלבלים. וגם הירגזים באו ונטעו עצמם בגן, ובאביב באו משפחות מטופלות לרוב. מנין באו? מסתבר שההורים הצניעו את הסוד מעיניהם אחת־עשרה שנים תמימות.

במרוצת הסיפור אנו עדים לשיח אינטימי של זוג ירגזים, עם שהירגזית מבטיחה לרפד את הקן בשערות־עוים ובאניצים, ואילו בן־זוגה מבקש ממנה לרפד את קינם בביצים, ורק אז ישא את קולו המקסים. ואז מתפעם קולה: "כי קולך יערב לי/ קול דודי הפעמונים/ וכבר מלאה ערשנו ביצים..." בשילוב המופלא של השניים מהדרת גם בת־קולם של זוג הנאהבים האנושיים, ובכך נוצרה מלאכת־מחשבת, שיח מפעים, מכושם בניחוח שיר־השירים, מעין צימדה מוסיקלית מתרוננת ומכמירת־לב. בסופו של דבר מתגלה לנו סוד־קינם של בני הירגזי בבטנו של כד־חרס במרפסת הבית, אשר אל תוך צווארו ביקשה סולי, הבת, להכניס את ידה ולנקותו כדי לתת בו נוריות ופרחים שונים. אותה שעה נזעק הירגזי בחרדה: "הבא מבול? קץ כל בשר?" מועקה זו נתבהלה הילדה שבלי־משים שיחתה את בית קינם של הירגזים. מסתבר שדרך צוואר־הכד חמקה ירגזית פעמים אין־ספור. וכיוון שנשתכח הכד ויתרה הירגזית משום־מה על מקום־משכנה בין ענפי־העצים וירדה לקגן בינות כלים עוובים ונטושים. אך הומר לא תם: "הכל אבד/ אך את נותרת לי וללבבי/ בואה דודי/ ונתחיל הכל

מחדש..."

היטיבה משפחתה של שרה בריפמן לעשות בהוצאה לאור של סיפור מקורי זה. ומאהבת־השירה טרחה האמנית, נטע אביר, והתקינה את הספר ללא דופי, ואף תרמה ציור רענן משלה, והספר כולו – תאוה לעיניים. את הציורים היפים, פרט לאחד, כאמור, אייר אלק בורנשטיין, לשעבר בכיתתה של המחברת בבית הספר היסודי בתל־אביב, וכיום יושב בפריז. לכאורה נועד הספר הזה לילדים, אך המשמעות הסמלית המפכה בשורות הפיוטיות, מדברת גם אל לבם של הגדולים. לדברי אליהו ברפמן, שהיה לו הספר במגירה שנים, זה היה לרוח־הענווה של רעייתו, שרה, ועם פרסומו דומה שהירגזי ניצל ממתנת־נשיקה. זהו אפוא סיפורה הפיוטי של שרה ברפמן, וקולה הנאמן והרוטט הגיע אלינו. חברים מקשיבים להקולה. ■

שמואל רגולנט

כל אחד הוא סוכן סמוי של האומה

פנינה עמית: קשר חוץ; הוצאת כרמל; 205 עמ'; 1997

יעל כהן היא מורה לעברית בבתי הספר של הקהילה היהודית בלוס אנג'לס. היא נשואה לשחקן אמביציוני, ובאה בעקבותיו להגשים את חלומה להשתלב בתעשייה ההוליוודית. יש לה ילד קטן, מכונת ישנה, ואחר הצהריים היא יושבת על כוס קפה עם שכנותיה היהודיות. הזמן הוא ראשית שנות השבעים, והאטמוספירה הפוליטית - לוהטת.

יום אחד נקלעת יעל, גיבורת רומן המתח, "קשר חוץ", ללבריינט פוליטי אניגמטי, מהסוג הזה, שכל מיני מחברי ספרי מתח אוהבים להיכנס לתוכו: עולם חשאי ונכלולי בו מסתובבים בהבעת פנים קפואה סוכנים סמויים,

והעולם ברומן המתח של עמית, אינו מצליח להתרומם לגבהים הנחוצים לשם בניית רומן קאנוני. הריבוד הפסיכולוגי דל מדי, הדמויות צנומות על פי מידתן השבולנית, ואין כמעט עומק פסיכולוגי, ולו גם כזה שיאפשר בניית קומה שניה של פרשנות פסיכולוגית, כנהוג בכמה ספרי מתח, שמצליחים להנחיל קצת עומק לעלילה שיגרתית. המחברת הסתבכה. היא הסתבכה, מפני שלא התירה לגיבורה שלה מרחב הולם להתפתח למקומות נסתרים, סמויים מהעין ובלתי צפויים, שהיו עשויים להעניק לטקסט את העומק הפסיכולוגי הכל כך נדרש. תחת זאת היא מפתלת את העלילה ומכניסה גיבורים נוספים ובלתי נחוצים לתמונה, כמו נער ערבי שמת להפוך לטרוריסט, או איזו סוכנת בין מודקנת. זאת בזמן שמה שמעניין מהמורים לעברית בבית הספר היהודי

אורה לוטן

פסטיבל משוררים 1997

- אני שהגעתי לכאן
- משפחה יומיומית של שדה
- מכפר שולי שבגליל
- (התחתון)
- בין צפירה לצפירה
- בין פעמון לפעמון
- סופרת במחרות תרדות.
- גבי אל חומות העיר
- מפירת עתים שהיו
- מאתה לרגעים חולפים
- חבלי אמונה.

- משוררי עולם בגני
- משכנות שאננים
- קשתית עיניהם רחבה
- קשובה לשירת האבנים
- בכל השפוח,
- במלים ספוגות עבר
- במקום זר, מפלא,
- מי עבר אחז אמונה
- קנאים, לגיונות,
- חכמי תורה,
- נצלבים בגלגלתא
- משוררי עולם,
- חובקים זמן עבר
- פוסעים חגיגית בשבילי
- נצח בגנים שאננים.